საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის

ქართული საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

ფასი 50 კაპ.
რაიონის გზებზე 60 კაპ.

№ 379 1918 წ. შაბათი ნოემბრის 9. № 379

გუშინ საქართველოს პარლამენტში შეიტანეს სასწრაფო შეკითხვა დაშნაკელების პროვოკაციულ მოქმედების შესახებ.—მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ჟორდანიამ ვრცელი პასუხი გასცა და აღნიშნა, რომ სათანადო ზომებს მივიღებთ დაშნაკელების წინააღმდეგ.—გერმანიის გავლენიან პარტიების წარმომადგენელნი ფრონტზე გაემგზავრნენ.—რუსეთის ელჩი იოფფე ბერლინიდან წამოვიდა.

განუსაზღვრელ მწუხარებაში მყოფი გულდამწვარი მერაბ მაქსიმეს ძე ჩხეიძე მწუხარებით აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა სოფ. ობჩაში მისი დაუვიწყარი მეუღლე

სოფიო არჩილის ასული ჩხეიძისა

დაკრძალვა მოხდება კვირას, ნოემბრის 10-ს სოფ. ობჩაში. 2326

ივლიტე სიმონის ასული და მიხეილ მაქსიმეს ძე ჩხეიძენი გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ ს. ობჩაში გარდაიცვალა მათი ძვირფასი რძალი

სოფიო არჩილის ასული ჩხეიძისა

დაკრძალვა მოხდება კვირას, ნოემბრის 10-ს სოფ. ობჩაში. 2326

მარიამ მაქსიმეს ასული და ალექსანდრე სიმონის ძე კურცხალიძეები მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ სოფ. ობჩაში გარდაიცვალა მათი ძვირფასი რძალი

სოფიო არჩილის ასული ჩხეიძისა

დაკრძალვა მოხდება კვირას, ნოემბრის 10-ს სოფ. ობჩაში 2326

დარისპან ვ. ბრეგვაძე და პლატონ გ. ჩაჩანიძე ღრმა მწუხარებით აუწყებენ საზოგადოებას, რომ ნოემბრის 2-ს სოფ. პერევისაში (ქ. ჭიათურასთან) ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ახალგაზრდა ექიმი

სავლე ნიკოლოზის ძე წერეთელი.

2323

ირაკლი გიორგის ძე წერეთელი, ელენე გიორგის ასული დემოლონი, ანასტასია თუმანიშვილი წერეთლისა, და ანასტასია და ეკატერინე ნიკოლაძეები გულ-წრფელ მადლობას უძღვნიან ყველა მათ, ვინც პატივი სცა

ლევან გიორგის ძე წერეთლის

ხსოვნას. 2325

ამ ნოემბრის ექვს ფოთში საკუთარ სახლში გარდაიცვალა ფოთის საურთიერთო ნდობის საზოგადოების დირექტორი

თადეოზ გიორგის ძე ქეშელავა

რასაც უღრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ გარდაცვალებულის დედა კესარია, მეუღლე ბარბარე (მადუ), შვილები: გიორგი და დარია და ძმები: თომა და ვიქტორი გიორგის ძენი ქეშელავები. პანაშვიდი ყოველ დღე საღამოს 7 საათზე, დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. 1402

ფოთის საურთიერთო ნდობის საზოგადოების საბჭო, გამგეობა და მოსამსახურენი გულითადის მწუხარებით აუწყებენ საზოგადოებას, რომ ნოემბრის ექვსს საღამოს 8 საათზე ფოთში საკუთარ სახლში გარდაიცვალა იმავე საზოგადოების გამგეობის დირექტორი

თადეოზ გიორგის ძე ქეშელავა.

პელაგია (პაშა) ფარნაოზის ასული, ეკატერინე ალექსანდრეს ასული, ივანე სოლომონის ძე ბეგთაბეგიშვილი და ანასტასია ივანეს ასული სხირტლაძისა გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ კვირას, ნოემბრის 10-ს გადახდილ იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი

სოლომონ (სოლ-კო) ივანეს ძის ბეგთაბეგიშვილის

სულის მოსახსენებლად, წმ. ნინოს სასაფლაოზედ, დღით 12 ს. 2330

შაბათს, ნოემბრის 9-ს სოფელ ჯვარის უბნის წმ. გიორგის ეკლესიაში გადახდილი იქნება ორმოცის დღის წირვა და პანაშვიდი გარდაცვალებული

ვლადიმერ დავითის ძე ჯაფარიძის

სულის მოსახსენებლად, რასაც მწუხარებით აუწყებენ შვილები: ნინო, ალექსანდრე, ეკატერინე და ნადია ბაქრაძისა, დათიკო, ვალიკო; ძმა: ნესტორი მეუღლით, რძალი ბარბარე, სიძეები: გრამიტონი და არჩილ ბაქრაძენი. 2333

ივანე და ნიკოლოოზ ანდრიას ძენი, ნინო ბესარიონის ასული და დარია ვასილის ასული ყიფშიძენი უღრმეს მადლობას უძღვნიან როგორც საეპარქიო გიმნაზიის გამგეთ, მასწავლებელთ და მოსწავლეთ, აგრეთვე ყველა მათ, ვინც მათი ძვირფასი დის

ანეტა ყიფშიძის

გარდაცვალების გამო პირადად, წერილით თუ დეპეშით პატივი სცა განსვენებულის ხსოვნას, ან სამძიმარი გამოგვიცხადა. 2331

მეორე ქართული კლუბი

(მიხეილის პროსპექტი 129)
შაბათს, ნოემბრის 9 და კვირას ნოემბრის 10-ს
საზამთრო შენობაში
გაიმართება **ლოტო** გაიმართება
საქველმოქმედო მიზნით. დასაწყისი საღამოს 7½ საათზე. 1394

რაჭული საღამო

სამშაბათს ნოემბრის 12-ს, ქართულ კლუბში გაიმართება ფრიად საინტერესო არაჩვეულებრივი რაჭული საღამო, სადაც მონაწილეობას მიიღებენ რაჭველთა ყველა საუკეთესო ძალები. საღამოს შინაარსი: 1. სიტყვა რაჭველებზე. 2 ხალხური ლექსები პოეზია, 3. ისტორიული რაჭული სიმღერები, 4. სტვირთა დაკვრა-ღიღინი, 5 ფერხული, 6. [illegible], 7. ცეკვა-თამაში და სხვა...

ბილეთები ამ თავითვე იყიდება კლუბის კასაში. საღამოს მთავარი გამგე ევგენი დვალი. 2328

ლანჩხუთის ვაჟთა გიმნაზიაში

თავისუფალია ერთი ფილოლოგის და ერთიც გერმანული ენის მასწავლებლის ადგილი. პირობები საზოგადოა, მისამართი პირადად, ანუ წერილობითი გიმნაზიის გამგეს სიმონ ივან. მესხს. 1406

ცირკი „მოდერნი“

(ყოფილი ძმ. ეფიმოვებისა, მიხეილის ქუჩა)
შაბათს, 1918 წ. ნოემბრის 9-ს გაიმართება

დიდი ბენეფისი

ცნობილ სოლო კლოუნის და ცხოველთა-გამწვრთნელის **გ. ფლორენსისა** დიდი ახალი პროგრამა, ჯერ უნახავი ნომრები. დღეს სახუმარო სიურპრიზები. დაწვრილებით აფიშებში. ხვალ დიდი წარმოდგენა. დასაწყისი საღამოს 8 ს.
მთავარი ადმინისტრატორი პ. ელიზაროვი. 2327

განცხადება

სამხედრო სამინისტროს საადმინისტრაციო ნაწილი ამით აცხადებს, რომ ტფილისის სამხედრო პირველ სურსათის მთავარ საწყობში 17 ნოემბერს საჯარო ვაჭრობით გაიყიდება 120 ფუთი უვარგისი ბზე, 300 ფუთი უვარგისი ქვამარილი, 200 ფუთი უვარგისი ხილის ჩირი და 1000 ცალი ფუთიანი ქისტის ბედნები. საჯარო ვაჭრობა დაიწყება დღის 12 საათზე. დაწვრილებით პირობების გაგება მსურველთ შეუძლიანთ ზემოხსენებულ საწყობში და სამხედრო სამინისტროს საადმინისტრაციო ნაწილში 1403

იყიდება სახლი 36 ოთახით დ. წაღვერში ბაკურიანის რკ. გზ. (მღებრიშვილის პანსიონი) ავეჯით, მოწყობილობით და ზედმეტ შენობებით როგორც: სამზარეულო, სამრეცხველო, სარაია და საკუთარი წყალსადენით წყაროს წყლისა.

პირობებისათვის მისამართი: ტფილისში „საერო“ ღვინის მრეწველთა კანტორაში პუშკინის ქ. ბ. ედიბიასთან 12—1 საათამდე ყოველ დღე და წაღვერში—მღებრიშვილის პანსიონი. 2329

ტფილისი, ნოემბრის 9.

სომხები

ჩვენი საზოგადოების ყურადღება ამ ჟამად ისევ სომხებისაკენ არის მიპყრობილი, ჩვენთვის ძალიან სამწუხაროა, რომ მათი მოქმედება უნებლიედ იქცევს ჩვენი მთავრობის და ხალხის ყურადღებას. გვეგონა, რომ საქართველოს დემოკრატიამ იმდენად მაინც შეასრულა თავისი მისია, რომ მის წინააღმდეგ ბრძოლას საქართველოში მცხოვრები დიდი ეროვნული ჯგუფი ხულიგნებთან ერთად არ დაიწყებდა, მაგრამ მოლოდინი გაგვიცრუვდა. როგორც სჩანს, სომხის ერის ძალებს არ შეუძლიან მოისვენონ და ნორმალურად იცხოვრონ, მაშინაც კი სთხრიან სხვისთვის სამარეს როცა ძმობაზე ლაპარაკობენ, ამხანაგურად ხელს გვიწვდიან საერთო თანამშრომლობისათვის. დიაღ, მეტად სამწუხარო ამბავია მით უმეტეს, რომ ქართველობას არ სჩვევია ასეთი მუხანათური პოლიტიკა.

რაშია საქმე? რამ გამოიწვია სომხურ პრესის ხმის ამაღლება და ქართველობის უარყოფითი მხარეზე რუსულ-სომხურ გაზეთების განგაში? მართალია საერთაშორისო პოლიტიკის სფეროს რამდენადმე მოიღურბლა ბურუსმა დაიჭირა ადგილი სადაც გარკვეული ფონი სჩანდა, მაგრამ ქართველ ერს, როგორც პირველს, ისე მეორე შემთხვევაში სწამდა ყველა ერთან მეგობრული განწყობილება, ამხანაგობა, თავისი კერის მოგნება, მით ცხოვრება და ჩვენ გვიკვირს, რომ ესოდენ გაჭირვებულ სომხის ხალხი, თუ ხალხის ნებისყოფა გამოიხატება დაშნაკციუთუნის მოძრაობაში, რა იმედით და ძალით ფიქრობს მტრობის და შურის ცეცხლის დანთებას.

რამდენიც არ უნდა ისისინონ სომხის შოვინისტებმა ჩვენ მათ წინააღმდეგ მხოლოდ ერთი საშუალება გვაქვს: მოთმინება. სომხები ცდილობენ გადაჰკიდონ ქართველ დემოკრატიას სომხის დემოკრატიამ გააჩაღონ მოძმე ერთა შორის ხოცვა ჟლეტა, რომ სომხის ბურჟუაზიამ და მისმა მედროშემ დაშნაკცუთუნმა ამ ბრძოლაში ის ჰპოვოს, რასაც ვერ ახერხებს მშვიდობიანის გზით და კულტურული მუშაობით. ნურავის ჰგონია, რომ ქართველი ერი ენერგიით დაშრეტილ სხეულს წარმოადგენს, რომელსაც ყველა ადვილად დასწიწკნის. არა, ქართველ, დემოკრატია ბრძოლაში და იარაღში გამოწრთობილი ძალაა, რომელმაც შესძლო მრავალი ხულიგანური გამოსვლის ჩახრჩობა. ჩვენ არც გვინდა და არც ვიბრძვით სომხის დემოკრატიის წინააღმდეგ, ჩვენ ამისათვის მშვიდობიანობის და კულტურულ მუშაობის გზა გვაქვს ამორჩეული და ვინც ამ გზას აცდება, ის სათანადო პასუხს მიიღებს რესპუბლიკის მთავრობის მხრივ.

საქართველოს მთავრობა საბედნიეროდ სწორედ ისეთ პოლიტიკას ადგია, რომელიც შეეფერება ქართველ დემოკრატიის მშვიდობიანობის პოლიტიკას, თუმცა ჩვენს ცხოვრებაში ადგილი აქვს მთელ რიგ ისეთ გამოსვლებს, რომელსაც ვერც ერთი დემოკრატიული მთავრობა ვერ შეხვდებოდა გულგრილად. განა აშკარა არ არის, რომ საქართველოში ეხლაც გამალებით მოქმედებენ სახელმწიფოს მტრები არ ერიდებიან სახელმწიფოს სულის რკინის გზების გაფუჭებასაც? სადაც ქვეყანაში მთავრობას ებრძვიან დინამიტებით, გაზებით იქ წარმოუდგენელია მთავრობის გულგრილობაზე იყოს ლაპარაკი. ეს ყველასათვის ცხადი უნდა იყოს და თუ ჩვენში მაინც არიან ისეთი ძალები, რომელნიც მთავრობას ასეთ სამარეს უმზადებენ, აშკარაა, ამ ძალებს ძალიან დიდი განზრახვა ჰქონდათ და ისინი ცდილობენ საქართველოს დაღუპვას. ჩვენ ჯერ კიდევ არ ვიცით, ვინ არიან ის ძალები, რომელნიც რკინის გზის ხიდებს აფეთქებენ, მალულად გააქვთ სახელმწიფო საქონელი და იარაღები, მაგრამ ჯერ ერთი რამ არის გამორკვეული: რატომ არ აღელვებს ეს ბოროტება რუსულ-სომხურ პრესას და იმ ძალებს, რომელნიც პარლამენტში ქათინაურებით გვიმასპინძლდებიან, ხოლო ცხოვრებაში კი მალულად გვებრძვიან. იმ დროს, როცა ყველა უნდა გმობდეს უკანასკნელ გამოსვლებს ჩვენი მტრებისას გაცხარებით აწილებენ ჩვენს რესპუბლიკას და ბრალსა გვდებენ, რომ საქართველო შეიქმნა გეკატომბა, მესოპოტამია და ხელოვნური სამარე გამოქცეულ სომხებისათვის—რაიცა თავიდან ბოლომდე სიყალბე და ჭორია. რა უნდოდა ამ ხალხს? ნუ თუ ის, რომ ყველა გამოქცეულისათვის დაგვერიგებია სახაზინო ქონება, როცა თვით სომხის ხაზინა ყურს არ იბერტყავდა? ნუ თუ სერიოზულად ფიქრობენ სომხის შოვინისტები, რომ საქართველოს მთავრობა, როცა ჩვენი ხალხი მშიერ მწყურვალე იყო და გირვანქა პურში რვა მანეთს იხდიდა ოთხი კაპეიკის მაგიერ, მთელი სურსათი და წამალი მიგვეცა უცხოელებისთვის, რომელნიც მტრულად იცქირებოდნენ მეგობრულის თვალის ნაცვლად?

დაშნაკცაკანების ახმაურების გამო

საშინელია და ტრაღიკული ბედი სომხის ერისა. დიდი ხანია ჰაისტანი მხოლოდ სიტყვაა და არა შინაარსი, სახელია და არა რეალობა. მთელი სომხობა გაფანტულია ქვეყნიერებაზე და არ არსებობს სახელმწიფო, სადაც ეს დევნილი ერი არა სცხოვრობდეს. პერიოდულ ხოცვა-ჟლეტას სომხის ერი ისე შეეჩვია, რომ ყველგან მტრები ელანდება, ყველასგან დაჩაგრულად გრძნობს თავს, არ არსებობს სახელმწიფო, სადაც სომხები გარედ არ იყურებოდნენ, ერთნაირ ირრიდენტას არ წარმოადგენდნენ და თავის საცხოვრებელ სახელმწიფოს მოქალაქეებად მიაჩნდეთ თავი. ასე იყო ოსმალეთში ასე იყო ცხონებულ ამიერკავკასიის რესპუბლიკაში და ასეა საქართველოში.

სომხის უმრავლესობის პარტია—დაშნაკციუთუნი უდიდესი მტერია და მოძულე საქართველოს დამოუკიდებლობისა. იგი ყოველ ზომას მიჰმართავს ჩვენს დასაღუპად, არ ერიდება პროვოკაციას. ათასგვარ ჭორს, ცილისწამებას და იარაღითაც კი ეპირება შებრძოლებას, როგორც ყველგან, სადაც კი სომხები სცხოვრობენ. დაშნაკციუთუნის პარტიას მოღალატედ გამოჰყავს თავისი ერი და ძირს უთხრის საკუთარ კეთილდღეობას. ისტორიულმა მუხანათობამ ამ ხალხში შეჰქმნა სული მონისა, მლიქვნელისა და ორპირისა. ერთ მხრით ერთგულებას, მეგობრობას გვეფიცებიან, მეორე მხრით მუხანათურად ზურგში მახვილის ჩაცემას გვიპირებენ. კართაგენი, საქართველო უნდა დაინგრეს, აი, იდუმალი მათი ზრახვა და წადილი. საქართველო უნდა დაიღუპოს—ამბობენ ისინი პრესაში, ბნელ კუთხეებში, კაფეებში, რესტორანებში, თეატრებში, დაწესებულებებში, შინ და გარედ, ოჯახში თუ კერძო ლაპარაკში. საშინელი ატმოსფერა შეიქმნა, ჰაერი მოიწამლა მათი ქადაგებით, ზედ მეტი ნერვიანობა დაიბადა საზოგადოებაში საოცარი და სახიფათო ისაა, არ იცი როდის დაუჯერო ამ მუხანათ ხალხს, როდის არიან გულწრფელნი, არ იცი. ნამდვილად რა აზრი აქვთ და რა სწადიანთ...

ქალაქის საბჭოს სხდომაზე დაშნაკცაკანების ერთი მეთაურთაგანი ბ. იალჯიანი ამბობდა გულწრფელად და თვალცრემლიანი: თქვენ ცილსა გვწამებთ, ვითომ საქართველოს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგნი ვიყვნეთ. საქართველო ერთად-ერთი კუთხეა, სადაც კიდევ ღვივის ცეცხლი რევოლიუციისა. ბ. ბ! თქვენ შეგიძლიანთ დაგვიწუნოთ პოლიტიკა, შეგიძლიანთ გვიკიჟინოთ უუნარობა და უნიჭობა ამ მხრით, მაგრამ ნუ მოგვაკლებთ უბრალო ინსტინქტს თავდაცვისას, ნუ მოგვაკლებთ ამ გრძნობას მაინც, რომელიც ცხოველსაც აქვს. და ეს ინსტიქტი თავდაცვისა გვეუბნება—შევინახოთ და გაუფრთხილდეთ საქართველოს, სადაც სისხლით დაცლილმა სომხის ერმა, ათასობით ლტოლვილმა ჰპოვა თავშესაფარი ოსმალთა ველურ ურდოებისაგან...

ეს იყო სულ ახლა, ერთი თვე არაა მას შემდეგ. გულწრფელია არა ეს განცხადება?

აბა, მოუსმინეთ ეხლა იმავე დაშნაკელების „ჰორიზონს“ და „აშხატა-

ვორს". დიდი ასოებით სწერენ ამაღელვებელ მოწოდებებს: „შეაჩერეთ ლტოლვილების ხოცვა ჟლეტა", „ენვერ გიორგაძე და ხალილ რამიშვილი ლტოლვილებს სამშობლოში დაბრუნების ნებას არ აძლევენ" „საქართველო მეორე მესოპოტამიად გადაიქცა" და სხვ

საქართველოს მთავრობას თურმე ახალი, უფრო ევროპიული საშუალება გამოუგონია სომხეთა ამოსაწყვეტად და ნელ-ნელა უშრობს მათ სისხლს. „ჰორიზონი" მოითხოვს 1) ლტოლვილების თავიანთ ადგილებზე დაბრუნებას და 2) კონცენტრაციულ ბანაკების მოსპობას მთელმა სომხობამ უნდა მოითხოვოს შეწყვეტა ლტოლვილთა მშვიდობიანი გზით განადგურებისაო. ასევე დორბლ-მორეული ჰქადაგებს „კავკაზსკოე სლოვოც"...

რა მზაკვრული, მონური მუხანათობა და უმადურობაა! საქართველომ თითქმის სამასი ათასი სომხის ლტოლვილი შეიფარა თავის მიწა-წყალზე. თითონ დამარცხებულმა, დამცირებულმა და გაჭირვებულმა ხელი არა ჰკრა გაუბედურებულ ხალხს და შვილების დაგვარად ეხმარებოდა საქართველოს მთავრობამ მოლაპარაკება გაჰმართა თვით სომხის მთავრობასთან, რათა მას მიეღო მესამედი მაინც ამ ლტოლვილებისა, მაგრამ უარი მიიღო. და ეხლა გამომდგარან ეს ორპირი იანუსები, ვისი ნამდვილი სახე ჯერ არავის უხილავს და მესოპოტამიას უძახიან იმ ქვეყანას, მათი ხალხი რომ შეიფარა.

თავხედობა ამაზე მეტი გაგონილა!

რომაელები იტყოდნენ: ღმერთი რომ კაცს დაღუპავს მოუნდომებს, ჭკუას წაართმევსო. ნამუსიც კარგი საქონელია! როგორ, თვით სომხის სახელმწიფო, თვით სომხის საზოგადოება არ ეხმარება თავისსავე უბედურ ხალხს და ჩვენგან მოითხოვს თავკანწირვას? რათა რისთვის, რა კანონის ძალით, ვინ დაგვაკისრა მოვალეობა—საკუთარი თავზე ხელი ავიღოთ? იქნებ ეს ვაჟბატონები იმიტომ გვემუდარებიან, რომ ჩვენ ისინი მივიღეთ როგორც სტუმრები, არ ავიკიდეთ გუდა ნაბადი, არ მივატოვეთ სახლ კარი და არ დაუთმეთ ყველაფერი ამ სტუმრებს?

რაშია საქმე, თუ კი ერთი თვის წინად დაშნაკელები ბ. იაგჯიანის პირით სხვა კილოზე მოსთქვამდნენ - ეხლა რა შეიცვალა, ეხლა დაინახეს, ეხლა მოაგონდათ ლტოლვილები? ან იქნებ სისხლის სუნი ეცათ და ყვავ-ყორნებივით მოფრინდნენ ფრთხილად ბატონებო! ნუ სჭრით იმ ტოტს, რომლზედაც არხეინად განისვენებთ!..

საქართველომ გააკეთა ის, რის გაკეთებაც მას შეეძლო და რასაც უკარნახებდა უბრალო კაცთმოყვარეობა. მეტის მოთხოვნა თავხედობაა, უმადურობა და ურიგობაა.

გაგონილა, ადამიანს შენ თვითონ გაჭირვებულს, ღარიბს, დაუძლურებულს შემოგეხიზნოს და მერე მტრობა, შური დაგიწყოს, ღვარძლი გადმოგანთხიოს, რატომ კომფორტით არ მომაწყე შენს სახლშიო! სწორედ ასეთია დაშნაკელების პრეტენზია.

და ყველაფერს ამას რომ უკვირდები, მაგონდება სევდიანი სიტყვები სომხის ერთი მწერლისა ამ თორმეტ-თხუთმეტი წლის წინად რომ ამბობდა: ისტორიამ დასჩაგრა სომხის ერი, იგი ყოველთვის ვისიმე შემყური და მონა იყო და ამ მონობამ შეუთვისა ფსიქოლოგია რონკიპისაო.

ჩვენ იმდენად არ გავთავხედდებით, რომ სომხის ერის შესახებ ასეთი რამ ვსთქვათ.

მაგრამ დაშნაკცაკანების იანუსობა, ორპირობა, ძალაუნებურად მაგონებს ამ აზრს და ვამბობ: ნუ თუ კიდევ დიდხანს უნდა იყოს დევნილი და უბედური სომხის ხალხი ამ პარტიის ხელში?..

და კიდევ ვფიქრობ: უბედურობა სომხებისა ისაა, რომ მათ ტერიტორია არა აქვთ, ყველგან გაფანტულან მათი ინტერესია ყველა ის ადგილები, სადაც სომხობაა, რომელიმე ძლიერმა სახელმწიფომ დაიპყროს და ამნაირად მაინც გააერთიანოს ჰაიკანელები. ამიტომ არის, რომ სომხის პოლიტიკოსები წინააღმდეგნი არიან არა მარტო პატარა საქართველოს დამოუკიდებლობისა, არამედ წინააღმდეგნი არიან საკუთარ დამოკიდებულობისაც. სომხეთის მცნება ვერ ჰფარავს მთელ სომხობას. დეინდე ირე..

და მთელი ეს კამპანია ლტოლვილთა საკითხის გამო ჩვეულებრივი ნიღაბ აფარებული ბრძოლაა საქართველოს რესპუბლიკის არსებობის წინააღმდეგ გარეშე ძალის მოხმარების იმედით. აღზრდებათ დაშნაკელებს ოცნება ჩვენი და მათი ხალხის საუბედუროდ? ვეჭვობთ: ქართველი ხალხი იმდენად შეგნებულია, რომ დამშვიდებით შეხვდება ყველაფერს ამას და დაშნაკელების საპროვაკაციო ანკესს არ წამოეგება.

ქრ. რაჭველიშვილი.

უკანასკნელი ცნობები

გერმანელთა საინფორმაციო ბიურო შემდეგს ცნობებს გვაწვდის.

გერმანელთა ჯარი საქართველოში.

გერმანელთა ჯარი, რომელიც საქართველოს მთავრობის თხოვნით და ნებართვითაა აქ, არაა გარკვეული, თუ რა ფორმით დარჩება საქართველოში, მაგრამ შესაძლებელია, რომ გერმანიის სარდლობა შეუთანხმდეს საქართველოს მთავრობას, რომ ეს ჯარი ნეიტრალურად ითვლებოდეს.

ბათომის ბედი.

ოსმალეთისა და შეთანხმების სახელმწიფოთა შორის დადებულ საზავო პირობებში არის მუხლი, რომელიც ბათომს ეხება. იქ ნათქვამია, რომ ინგლისელებს უფლება აქვთ ბათომს ოკუპაცია უყონ. ეს, რასაკვირველია, დროებითია. თუ საერთაშორისო საზავო კონგრესმა საქართველოს დამოუკიდებლობა აღიარა—ბათომი საქართველოს გადაეცემა.

საერთაშორისო საზავო კონგრესი და ამიერკავკასიის რესპუბლიკები

დელეგაციის საინფორმაციო განყოფილების პროფესორ ცუგმაიერის აზრით, მომავალ საერთაშორისო საზავო კონგრესი აუცილებლად იცნობს ამიერკავკასიის რესპუბლიკების დამოუკიდებლობას, რადგანაც ისინი ფაქტიურად არსებობენ მისი აზრით შვეციამ, შვეიცარიამ და დანიამ რომ იცნო საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობა და თავისი წარმომადგენლებიც დანიშნეს აქ—ეს არ უნდა მომხდარიყო შეთანხმების სახელმწიფოს შეუტყობინებლად, არამედ—ეს ცნობა ნაყოფია მათი შეთანხმების სახელმწიფოებთან წინასწარი შეთანხმებისა.

ბაქო

„კავკ. სლოვოს" გადმოცემით ბაქოში ჩასული ენზელიდან ინგლისელთა მისიის წარმომადგენელი ადერბეიჯანის მთავრობასთან მოსალაპარაკებლად, რათა ინგლისელთა მისიას საშუალება მიეცეს ბაქოში ჩასვლისა, ადერბეიჯანის მთავრობა დათანხმებულა. ბაქოში არავითარი ჯარი არ არის, არც ბიჩერახოვის, არც ინგლისელებისა.

საქართველოს პარლამენტი

ხუთშაბათი. ნოემბრის 7.

კრება იხსნება 12 ს **ნ. ჩხეიძის** თავმჯდომარეობით.

დ. ონიაშვილი (საფინანსო კომისიის წევრი) განაგრძობს მიწათ-მოქმედების სამინისტროსთან სტატისტიკური კომისიის დაარსების კანონ-პროექტის და მასთან დართულ ხარჯთაღრიცხვის მუხლობრივად კითხვას.

კანონ პროექტი და ხარჯთ-აღრიცხვა მიღებულია.

გადასახადი გასართობებზე

ალ. ახათიანი (საფინანსო კომ. წევრი) ფინანსთა სამინისტრომ წარმოადგინა ეს კანონპროექტი გასართობებზე შესავალ ბილეთების დროებით გადასახადის ხაზინის შემოსავლად ჩარიცხვის შესახებ. უწინ ეს გადასახადნ ირიცხებოდა მარიამ დედოფლის დაწესებულებათა შემოსავალში, რომელიც რუსეთში არსებობდა. და ეხლა, როდესაც საქართველო დამოუკიდებელი სახელმწიფოა და მაშასადამე, ხსენებული დაწესებულებაც არ არსებობს, ფინანსთა სამინისტრო წინადადებას იძლევა გასართობების ბილეთებზე დაწესებული გადასახადი საქართველოს სახელმწიფოს ხაზინის შემოსავალში ჩაირიცხოს კანონი ძალაში უნდა შევიდეს ამა წლის მაისის 26-დან.

მომხსენებელი ჰკითხულობს კანონპროექტს.

აკ. ფალავა (ს.-ფ.) კანონ-პროექტი ეხება გასართობებზე დაწესებულ დროებით გადასახადს, რომელიც ომის საჭიროებისათვის იქმნა შემოღებული. მაგრამ გარდა დროებითი გადასახადისა, არსებობდა კიდევ მუდმივი გადასახადი, რომელსაც ჩვენი კანონპროექტი არ ეხებოდა მაშასადამე საქართველოს სახელმწიფო ხაზინაში მხოლოდ დროებითი გადასახადი შევა. ვთხოვ მომხსენებელს განგვიმარტოს.

მომხს. **ალ. ახათიანი** განმარტავს, რომ დროებითი გადასახადი ეწოდებოდა იმას, რომელსაც აკ. ფალავა იხსენიებს როგორც მუდმივს. ხოლო ომის საჭიროებისათვის დაწესებულ გადასახადს კი სამხედრო. ჩვენი კანონპროექტი ეხება პირველს (მუდმივს—დროებითს) ხოლო სამხედრო გადასახადის შესახებაც არის ცალკე კანონპროექტი.

მელ. რუსია (ს.-დ.) მოითხოვს გასართობს ჩაემატოს კიდევ ერთი სიტყვა—სანახაო (зрѣлища), და სადაც ჯარიმაზეა ლაპარაკი იქ დაემატოს „მაისის 26 დან".

ი. ლორთქიფანიძე მოითხოვს ამოიშალოს სიტყვა „დროებითი".

კანონპროექტი მიღებულია მ. რუსიას დამატებებით. ა. ფალავასი და ი. ლორთქიფანიძის შესწორება უარყოფილია.

სახელმწიფო ხაზინა

ი. ლორთქიფანიძე (საფინანსო კომ. წევრი), საფინანსო სამინისტრომ შემოიტანა კანონპროექტი სახელმწიფო ხაზინის მოწყობისა. არავითარი ძირითადი ცვლილება არაა შეტანილი არსებულ დაწესებულებაში გარდა იმისა, რომ ხაზინები სხვა და სხვა რიგზეა ალნუსხული და ჯამაგირებიც მომატებული. მთელი ხაზინები გაყოფილია 4 წყებად: 1. ქუთაისის: 2. ფოთის, გორის; 3. ყვირილის, ჭიათურის, სენაკის ზაქათალის, თელავის, სიღნაღის; 4. ოზურგეთის, ონის, დუშეთის და შულავერის. ტფილისის ხაზინა წყებათა გარეშეა, ხაზინები დანაწილებულია სხ. და სხ. წყებად იმისდა მიხედვით თუ რამდენი აქვს მას შემოსავალი და რამდენად რთულია მისი საქმეები ხაზინების შესანახად გადადებულია 600.900 მანეთი.

მომხსენებელი ჰკითხულობს კანონპროექტს და მასთან დართულ ხარჯთაღრიცხვას.

რ. გაბაშვილი (დამოუკ. ნ.-დ.) ზოგიერთი თანამდებობა მცირედ არის შეფასებული, 300—400 მანეთი თუ გვინდა, რომ მოსამსახურეებმა პირნათლად შეასრულონ თავისი მოვალეობა და სხვა საშუალებებს არ მიმართონ თავისი ბიუჯეტის გასადიდებლად, მოუმატოთ ამ გვარ მოსამსახურეებს არა ნაკლებ 50%-ისა.

რ. გაბაშვილის წინადადება უარყოფილია,

კანონპროექტი მიღებულია მთლიანად.

სახელმწიფო მონოპოლია სათამაშო ქაღალდზე

ალ. ახათიანი (საფინანსო კომ. წევრი) იმ კანონპროექტით, რომელიც წარმოადგინა ფინანსთა სამინისტრომ, სათამაშო ქაღალდები ცხადდება სახელმწიფოს მონოპოლიად. რუსეთშიც გამოცხადებული იყო სათ. ქაღ. სახელმწიფო მონოპოლია, ხოლო მთელი შემოსავალი ობოლთა თავშესაფარ უწყებას ხმარდებოდა. ფინანსთა სამინისტრო წინადადებას იძლევა სათამაშო ქაღალდზე, საქართველოში გამოცხადდეს სახელმწიფო მონოპოლია და მთელი შემოსავალი ხაზინის შემოსავალში ჩაირიცხოს, რადგან ობოლთა თავშესაფარის მსგავსი უწყება ჩვენ არა გვაქვს (ჰკითხულობს კანონპროექტს.)

კანონპროექტი მიღებულია თ. კიკვაძის (ს.-დ.) დამატებებით: 1. უკვე დამზადებული სათამაშო ქაღალდიც სახელმწიფო მონოპოლიად გამოცხადდეს და 2. სათამაშო ქაღალდის გაყიდვიდან შემოსული ფული მაისის 26-დან შეადგენს ხაზინის საკუთრებას.

სამხედრო გადასახადი გასართობის შემოსავალზე

ი. აბაკელია (ხელოვნების კომისიის წევრი). კანონპროექტი, რომელიც შეიმუშავა ხელოვნების კომისიამ შესახებ 1915 წლის ნოემბრის 22-ის კანონის (გასართობების შემოსავლის სამხედრო გადასახადის) შეცვლისა, მიმართული იქითკენაა დახმარება გაუწიოს ხელოვნებასა და კერძოდ თეატრს. სანამ საფინანსო კომისიაში განიხილავდნენ ამ პროექტს ოპერამ უკვე განიცადა კრიზისი, კანონპროექტით ამ გადასახადისაგან განთავისუფლებული არიან დრამა-კომედიები, ოპერა, ბალეტი, ოპერეტა და კონცერტი (მეორე მუხლი) სინემატოგრაფებზე და სხვა ამ გვარ დაწესებულებაზე გადასახადი დატოვებულია. (ჰკითხულობს კანონპროექტს მუხლობრივად).

მეორე მუხლის შესახებ იხსნება კამათი.

ალ. ლომთათიძე (ს.-დ.) მოითხოვს, რომ ოპერეტა არ იქმნეს განთავისუფლებული სამხედრო გადასახადისაგან რადგან ორატორის აზრით, ოპერეტას უმეტეს შემთხვევაში ხალხისათვის გამრყვნელი მნიშვნელობა აქვს.

ალ. ახმეტელი (რ.-დ.) წინააღმდეგია სამხედრო გადასახადისაგან განთავისუფლებულ გასართობ სანახაოთა სიიდან ოპერეტის ამოშლისა. „ოპერეტა—ამბობს ორატორი—უთუოდ ვულგარული რომ არ არის, არის ოპერეტა ნამდვილი ხელოვნების გამომხატველი. ამასთანავე ოპერეტის ამოშლით მიზანი არ იქნება მიღწეული: ანტრეპრენიორი ოპერეტის ნაცვლად დააწერს „კომიკურ ოპერას" და კანონის ძალით ის თავისუფალი იქნება გადასახადისაგან.

რ. გაბაშვილი (დამოუკ. ნ.-დ.) ეთანხმება ალ. ლომთათიძეს და უფრო შორსაც მიდის- მისი აზრით სამხედრო საჭიროებისთვის დაწესებული გადასახადი უნდა დარჩეს, ხოლო გასართობსანახაოთ, მაგ. ოპერას დახმარება აღმოუჩინოს სხვა სახით.

აკ. ფალავა (ს.-ფ.) ბ-ო! არ მგონია პარლამენტში იყოს ისეთი წევრი, რომელიც ხელოვნების წინააღმდეგ წავიდეს. დამტკიცდა, რომ ჩვენს ხალხს აქვს ნიჭი ხელოვნებაში, მაგრამ ჩვენ ყოვლად შეუძლებელ პირობებში გვიხდებოდა მუშაობა და ამით ჩვენში ხელოვნების განვითარება ფერხდებოდა. დღეს კი, როდესაც უკვე ჩვენს თავს ვეკუთვნით, დარწმუნებული ვარ, რომ პარლამენტი ყოველ დახმარებას გაუწევს ხელოვნების აყვავებას თუ გვინდა, რომ ხელოვნებას გასაქანი მივსცეთ უნდა მოვაშოროთ მას ის პირობები, რომელიც აფერხებდა მის აყვავებას. და სწორედ აქეთკენ არის მიმართული წინამდებარე, კანონ-პროექტი. ჩვენმა ფრაქციამ შეუძლებლად დაინახა სავსებით მიიღოს ეს კანონ-პროექტი და მოითხოვს, რომ ბალეტსა და ოპერეტაზე დარჩეს გადასახადი.

ალ ლომთათიძე (ს.-დ.) დემოკრატია და მისი ინტერესები მოითხოვენ, რომ ხალხი აღვზარდოთ წმინდა ხელოვნებაზე. თუ ჩვენს ეროვნულ ხელოვნებას აქვს მომავალი (ფაქტებია, რომ ჩვენი ხელოვნება უზრუნველყოფილია), იგი იქნება დემოკრატიული, ქართველ ხალხის ნამდვილ ზრახვათა გამომხატველი. ამიტომ ჩვენთვის სულ ერთი არ არის, იქნება გადასახადი თუ არა გასართობსანახაობაზე. ბალეტიც დემოკრატიულია. რამდენადაც ვიცით, უკვე არსებობს ჩვენში საბალეტო სკოლა და საჭიროა, ხალხის ფართო მასა დაეწაფოს ბალეტსაც და ამიტომ ბალეტიც უნდა განვათავისუფლოთ სამხედრო გადასახადისაგან. ოპერეტაზე კი უნდა დარჩეს ეს გადასახადი.

მომხსენებელი **ი. აბაკელია** იცავს კანონ-პროექტს და წინააღმდეგია რომ ბალეტი და ოპერეტა ამოიშალოს მეორე მუხლიდან.

კანონ-პროექტი მიღებულია ერთი შესწორებით: ოპერეტაზე სამხედრო გადასახადი რჩება.

სხვა და სხვა უწყების სკოლის განათლების სამინისტროს უწყებაში გადასვლა.

ნ. ცინცაძე (სასკო კომ. წევრი) ბატონებო! არა ნორმალურ მდგომარეობას წარმოადგენს, როდესაც სკოლები გაფანტულია სხვა და სხვა უწყებაში. ყველა ის სკოლა, რომელიც ფინანსთა, ვაჭრობა-მრეწველობის, გზათა, იუსტიციის და სხვა სამინისტროთა უწყებაშია, საჭიროა გადაეცეს განათლების სამინისტროს შემდეგი ორი მოსაზრებით: პირველი მოსაზრება პრინციპიალურია—ახლო მომავალში ჩვენ შეუდგებით სკოლის ძირითად რეფორმას და ამ რეფორმას საფუძვლად უნდა დაედვას ერთგვარი პრინციპები. მეორე მოსაზრება პრაქტიკულია: შეუძლებელია ყველა უწყებაში, რომელსაც კი სკოლები გააჩნია, განსაკუთრებული სასკოლო განყოფილება ვიქონიოთ, რადგან ეს მეტად მძიმე ტვირთად დაედება ჩვენს ფინანსებს. მხოლოდ სამეურნეო სკოლები მიწათ-მოქმედების სამინისტროს უწყებაში უნდა დარჩეს.

მიწათ-მოქმედების სამინისტრო აგრარულ რეფორმას აწყობს და ყურადღება უნდა მიექცეს სამეურნეო ცოდნას, რომელმაც დახმარება უნდა გაუწიოს აგრარულ რეფორმას. ამას გარდა მიწათ-მოქმედების სამინისტროს განკარგულებაში არის აპარატი—ცენტრ. აგრონომიული კომისია, რომელიც ამ საქმეს გაუძღვება. ეს შეეხება მხოლოდ დაბალ და საშუალო სამეურნეო სკოლას უმაღლეს კი განათლების სამინისტროს უწყებაში რჩება, რადგან მას კავშირი აქვს თეორიულ მეცნიერებასთან.

განათლების მინისტრი **გ. ლასხიშვილი**. ეს კანონპროექტი კარგა ხანია განიხილა მთავრობამ და დაადგინა ყველა ტიპის სკოლა გადაეცეს განათლების სამინისტროს მიწათმოქმედების მინისტრი არ ყოფილა მაშინ კრებაზე. შემდეგ ის წინააღუდგა ამ კანონპროექტს და ამიტომ საკითხი საუწყებათა შორისო კომისიას გადაეცა. წინათ [illegible] ჰქონდა სხვა და სხვა უწყების სკოლების გახსნა. სახალხო განათლების სამინისტრო შინაგან საქმეთა სამინისტროს ფილიალური განყოფილება იყო და სარგებლობდნენ შემთხვევით და როდესაც შესაძლებელი იყო სხვა უწყებასთან ხსნიდნენ სკოლებს. ეხლა კი აღიარებულია, რომ სკოლის ინტერესები მოითხოვს ყველა ტიპის სკოლის განათლების სამინისტროში დაგროვებას. პარლამენტის სასკოლო კომისიამ კანონპროექტი არ მიიღო იმ სახით, როგორადაც ჩვენ გვქონდა მიღებული. მან ჩამოაცალა განათლების სამინისტროს სამეურნეო სკოლები და გადასცა იგი მიწათმოქმედებისას. სამეურნეო სკოლებში გარდა სამეურნეო საგნებისა არის ისეთი საგნები, როგორიც საზოგადოდ დაბალ ან საშუალო სასწავლებელშია და მათი გადასვლა სხვა უწყებაში ყოვლად შეუძლებელია ჩვენ უკვე გვაქვს ამისათვის საკმაოდ კარგად მოწყობილი აპარატი, რომელიც სამეურნეო სკოლებს გაუძღვება. ყველგან არის ასეთი ტენდენცია, რომ სამეურნეო სკოლებიც გადავიდეს განათლების სამინისტროს უწყებაში.

აკ. ფალავა (ს.-ფ.) ბატონებო! ორში ერთი უნდა იყოს: ან ყველა სკოლა ერთი უწყების ხელში უნდა მოვაქციოთ, ან ეს მივიჩნიოთ მიუღებლად და სხვა და სხვა უწყების ხელში დარჩეს. ეს მეორე მოსაზრება უკვე ყველასაგან უარყოფილია. ბ. მომხსენებელმა პრინციპიალური და პრაქტიკული მოსაზრებებით აუცილებლად აღიარა განათლების უწყებაში სკოლების გადასვლა. და სწორედ გასაოცარია, რომ სასკოლო კომისია ამ აზრს იცავს ამავე დროს მოითხოვს, რომ სამეურნეო სკოლები ჩამოერთვას განათლების სამინისტროს. სამეურნეო სკოლებისათვის საჭიროა საცდელი მინდვრები და სხვა მასალა, რომელიც მიწათმოქმედების სამინისტროს ხელთ არისო. განა სხვა ტეხნიკურ სასწავლებლისათვის საცდელი მასალები არ არის საჭირო? რომელი სხვა მოსაზრების ძალით არის, რომ მხოლოდ სამეურნეო სკოლა ჩამოერთვას განათლების სამინისტროს. მიწათმოქმედების სამინისტროსათვის სკოლის საქმე იქნება სხვათა შორისო და ჩვენ კი გვინდა რომ სკოლა აყვავდეს, გაიფურჩქნოს და არა სასხვათაშორისო საქმედ იქნეს აღიარებული. პედაგოგიკის მიმართულებაც ხომ იქითკენ მიდის, რომ გვქონდეს ერთი ტიპის საერო განათლება. ს.-ფ. ფრაქცია მოითხოვს, რომ სამეურნეო სკოლებიც დარჩეს სახალხო განათლების სამინისტროს უწყებაში.

არ. ჯაჯანაშვილი ჩვენ ვიცით, რომ ყოველი სამინისტრო თავის საქმეს აკეთებს, და ამა თუ იმ სამინისტროს გადაეცემა ის საქმე, რომელიც მის კომპეტენციას შეადგენს. უკანასკნელ ხანებში სხვანაირი თვალით უყურებენ სახალხო განათლების სამინისტროს. მას ჩამოართვეს, მაგალითად, ბიბლიოთეკების მოწყობის საქმე და გადასცენ ის შინაგან საქმეთა სამინისტროს იმ დროს, როდესაც ჩვენ ვიცით, რომ ბიბლიოთეკების მოწყობა განათლების სამინისტროს საქმეს უნდა შეადგენდეს, დღეს კიდევ სამეურეო სკოლებიც უნდათ ჩამოართვან მას და გადასცეს ის იმ უწყებას, რომლის პირდაპირ საქმეს არ წარმოადგენს განათლება. ბატონებო! სახალხო განათლების სამინისტროს უნდა მიეცეს საშუალება ისე, როგორც მისი დანიშნულება მოითხოვს

ლ. ნათაძე (ს.-დ.) უპასუხებ ორატორებს და იმეორებს მომხსენებლის მოსაზრებებს.

(დასასრული იქნება).

ომის დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო)

ბერლინს. ნოემბრის 7-ი. სამხედრო ცნობა. დასავლეთის ფრონტი. უჯარდის ჩრდილოეთ აღმოსავლეთით ფრანგები შელდაზე გადმოვიდნენ, მაგრამ კონტრ იერიშით უკუ ვაგდეთ. შელდასა და უაზის შუა მტერი მკაცრი იერიშით სცდილობდა 4 ნოემბრის დაწყებულ ჩვენი მწყობრი უკან დახევისათვის ხელი შეეშალა. უმთავრესად იერიშები მოჰქონდათ ვალანსიენის ჩრდილო აღმოსავლეთის ნაწილში, იონგონის გზის სამხრეთით, ბავეს ახლო და ოლნუასთან სამბრეზე მკაცრი, ხანგრძლივი ბრძოლის შემდეგ ჩვენმა ჯარმა მტრის იერიშები მოიგერია საღამოზე მტერი კიევრესთან [illegible] ს ნაპირზე, აღმოსავლ[illegible] ლ კაპტელის დასავლეთით იყო. უაზასა და ენის შუა მტერმა ვერ-

ვინ-როზუას ხაზს მოაღწია. მდ. ენი ეტელის ორივე მხრით გადმოლახა და საღამოთი ვესინიინოვიონ პორსიენ-ტურტერონის ჩრდილოეთის ხაზზე იდგა. ენსთან და მეუზას შუა მტერმა ვენდრესა და მუზონამდე მოაღწია. მეუზის აღმოსავლეთის ნაპირზე ამერიკელები განაგრძობდნენ ძლიერ იერიშებს. მათ გააფართოვეს ხიდის წინ მდებარე პოზიციების თავ დასაცავი ფრონტი დანის აღმოსავლეთით მიუროს და ფონტენის აღმოსავლეთით მდებარე ტყეებთან მტერი შეაჩერეთ. სევრის აღმოსავლეთით ბრანდენბურგელთა გამოცდილმა ქვეითა № 2 8 დივიზიამ ყველა თავისი პოზიციები შეინარჩუნა.

ბერლინი ნომბრის 7-ი, საღამოს სამხედრო ცნობა. დასავლეთის ფრონტზე სიწყნარეა.

ზავის გარშემო

გერმანიის დელეგაცია.

„ფრანქფურტერ-ცაიტუნგის“ ცნობით, დროებითი ზავის პირობებზე მოსალაპარაკებლად გერმანიამ თავის მხრით დანიშნა ჰააგის სამშვიდობო კონფერენციის ყოფილი სამხედრო დელეგატი გენერალი ფონ-გიუნდელი, პარიზის ყოფილი სამხედრო ატაშე გენერალ მაიორი ფონ-ფირტენფელდი გარეშე საქმეთა სამინისტროს ყოფილი სტატს-სეკრეტარი კონრტ-ადმირალი მაურერი. იმ ფაქტიდან, რომ დასავლეთში გერმანიის რწმუნებულები გაემგზავრნენ ის დასკვნა გამოდის, რომ დროებითი ზავის პირობების გამომუშავება ჩქარის ნაბიჯით წაიწევა წინ.

სამხედრო კაბინეტი მთელი დღის განმავლობაში ვილსონის საპასუხო ნოტას იხილავდა.

ბუდაპეშტი. ს მხედრო მინისტრმა განკარგულება მოახდინა, რომ უნგრეთში მყოფი გერმანიის ჯარი მთელი იარაღით და მომარაგებით დაუბრკოლებლივ გაუშვან. ყველა გერმანიის იმპერიის სამხედრო უფროსები ზაბათ ღამეს გემით პასაუში გაემგზავრნენ. ბუდაპეშტში დარჩა გერმანიის რკინის გზის სამხედრო ძალებით ბალკანეთის ფრონტიდან გერმანიის ჯარის სამშობლოში გასაგზავნად.

ვიურტემბერგის პროგრესილ სახალხო პარტიის ყრილობამ შტუტჰარტში დაადგინა. რომ ყოველთვის მხარი დაუჭიროს მთლიან გერმანიის იმპერიას.

ნოემბრის 4 და 5-ს რეიჰსტაგში მოხდა სხვა და სხვა ფრაქციების სხდომა. საფრაქციათაშორისო კომიტეტს სხდომა ნოემბრის 5-ს ჰქონდა. რეიჰსტაგის პლენარული სხდომა შესაძლებელია შედგეს მხოლოდ ამ კვირის ბოლოში.

ნოემბრის 5 ს მთავარ არმიის კომანდის მიწვევით რამდენიმე რეიჰსტაგის წევრი. უმრავლესობის პარტიის წარმომადგენელი, ოთხი დღით ფრონტზე გაემგზავრენ, რომ პირადათ გაეცნონ მდგომარეობას. და ჯარს სიტყვების წარმოთქმით გადასცენ და გააცნონ სამშობლოში ახალი მდგომარეობის შესახებ. დეკრეტის პრინციპის შინაარსის თანახმად, ბელგიელთათვის გამოცემულისა მოახდინეს განკარგულება გაანთავისუფლონ ბელგიის მოქალაქე ტყვეები, რომლებიც გერმანიაში იმყოფებიან.

უცხოეთი

მოსკოვი. რუსეთის მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოების ყრილობაზედ ლენინმა ვრცელი სიტყვა წარმოსთქვა სადაც დაახასიათა საერთო მდგომარეობა და აღნიშნა მსოფლიო სოციალურ რევოლიუციის მოახლოვება.

მოსკოვი. 7—11. გენერალურმა კონსულმა გაუშილდმა მოსკოვში გარეშე საქმეთა სახალხო კომისარს ჩიჩერინს გადახცა გერმანიის მთავრობის საპროტესტო ნოტა რევოლიუციონურ პროპაგანდის წარმოების წინაამდეგ. ნოტა იუწყება, რომ რუსეთის ელჩი იოფფე ბერლინიდან წამოვიდა.

ამერიკაში. მიღებულ ცნობებით ამერიკის კონგრესის არჩევნების შედეგი ჯერ-ჯერობით ასეთია, არჩეულია 19 დემ. კ. ტი და 29 რესპუბლიკელი.

ახალი ამბავი

◆ **აკაკი ჩხენკელი.** საქართველოს მთავრობამ აკაკი ჩხენკელი დანიშნა ბერლინში საქართველოს დიპლომატიურ წარმომადგენლად.

◆ **ეროვნული კაკარდები.** თანახმად სამხედრო სამინისტროს განკარგულებისა, საადმინისტრაციო ნაწილმა უკვე დაამზადა და გამოსცა საქართველოს ლაშქრის ეროვნული კაკარდები. კაკარდა შეიცავს სამ-ფეროვან ვარსკვლავს, რომელიც შეზავებულია ჩვენი დროშის ფერებით და ფრიად კოხტა და ლამაზია.

◆ **შაქარი.** ფინანსთა მინისტრმა მთავრობას წარუდგინა წერილობითი განმარტება შაქარზე ერთ დროულ გადასახადის დაწესების შესახებ. ფინანსთა მინისტრის პროექტით გირვანქა შაქარზე მანეთი მიემატება, რომელიც საკმაო შემოსავალს მისცემს ჩვენს სახელმწიფო ხაზინას.

◆ **თავდასხმა.** ნოემბრის 7-ს დღისით ლორის-მელიქოვის ქუჩაზე, სამხედრო მოხელეს ბებუროვს და კარისკაცს სეფე ლეკიშვილს, როდესაც მათ ხაზინიდან სამხედრო სასურსათო მაღაზიებისთვის ფული მიჰქონდათ, თავს დაესხნენ ბოროტ-განმზრახველები და გაძარცვა მოუნდომეს მაგრამ მათ რევოლვერის სროლით შეჰხვდნენ და მძარცველნი მიიმალნენ.

◆ **ფარმაცევტთა კრება.** კვირას, ნოემბრის 10-ს, დილის ათ საათზე სამედიცინო საზოგადოების შენობაში დანიშნულია ყველა აფთიაქებში მომუშავეთა და ფარმაცევტთა საერთო კრება. უმუშევართა საკითხის და მომავალ ყრილობის საქმეთა განსახილველად.

◆ **ნავთი.** ნამდვილ ცნობების მიხედვით ამ დღეებში საქართველოში ნავთი ძლიერ გაიაფდება.

◆ **დათხოვნა.** სამსახურიდან დაითხოვეს. ქალაქის გამგეობასთან არსებულ ხორცის განყოფილების გამგე პასტუხოვი.

◆ **ქალაქის წისქვილი.** ყოფილი თამამშევის სამოქალაქო წისქვილი ქალაქის გამგეობამ იჯარით გადასცა კავკასია—შავი ზღვის ამხანაგობას, რომელსაც ბლომად ხორბალი აქვს დასაფქვავი.

◆ **ქურდები.** ნოემბრის 7-ს ერევნის ქუჩაზე ქურდებმა გასტეხეს იოსელიანის დუქანი და მოიპარეს 12,000 მანეთი.

◆ **ყუმბარები.** ნოემბრის 7-ს ღამით მეშვიდე კომისარიატის რაიონში რკინის გზის გადაღმა, სომხის ლტოლვილებს აუფეთქდათ ყუმბარა, რომელმაც მოკლა ერთი ლტოლვილი მანუიანცი. გაჩხრეკის შემდეგ ლტოლვილებს აღმოაჩნდათ ორი აუფეთქებელი ყუმბარა.

◆ **საათის უკან დაწევა.** საქართველოს მთავრობის დადგენილების თანახმად ნოემბრის 11 გათენებისას საქართველოს ტერიტორიაზე საათის ისარი ერთის საათით უკან დაიწევა. დადგენილია, დაევალოთ კლუბებს და გასართობებს, რომ მათ თავიანთ მოქმედება 10 საათზე დაასრულონ ახალი დროის მიხედვით.

◆ **დელეგაცია,** ნოემბრის 7-ს საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარემ ნ. ჟორდანიამ მიიღო რუსთა ეროვნულ საბჭოს დელეგაცია და მათ დიდხანს ებაასა სხვა და სხვა საქმეებზე.

◆ **რევიზია.** საშუალო სასწავლებელთა რევიზიის მოსახდენად განათლების მინისტრმა დანიშნა შემდეგი პირები: პირველ გიმნაზიის დირექტორი ს. ღულაძე მეშვიდე გიმნაზიის დირექტორი ჩიგოგიძე, რეალურ სასწავლებლის ინსპექტორი პ, ქარუმიძე, მეოთხე გიმნაზიის დირექტორი მ. ყ. ზაალიშვილი, და ქალთა გიმნაზიის დირექტორი კონიაშვილი.

◆ **გაფიცვა.** ტფილისის სახაზინო პალატის, ხაზინის და გადასახადთა ინსპექციის მოხელეთა გაფიცვა ამ თვის თხუთმეტამდის შესწყდა, თანახმად შრომის მინისტრის თხოვნისა, რომელიც ამ მოხელეთა საზოგადო კრებაზედ 6 ნოემბერს დაჰპირდათ თავის მხრით ყოველი ზომები მიიღოს, რათა მათი მოთხოვნილება სულ მოკლე ხანში დაკმაყოფილებულ იქმნას. ამა თვის 6-ში მოხდება კიდევ საზოგადო კრება, რომელსაც გაფიცვის მომწყობმა კომიტეტმა უნდა მოხსენება გაუკეთოს გაფიცვის შედეგებზედ.

◆ **ქართველ ინჟინერთა და ტეხნიკოსთა ამხანაგობა** აწყობს ანკეტას სპეციალისტთა შორის; საანკეტო ფურცელი შეიცავს 14 უმთავრეს მუხლს.

◆ **იარაღის ტარება.** ქალაქის მოურავმა შუამდგომლობა აღძრა შინაგან საქმეთა მინისტრის წინაშე, რომ მინისტრის წინაშე, რომ მილიციის უფროსმა მის საგანგებო განკარგულების ძალით მისცეს ნებართვა იარაღის ტარებისა ქალაქის თვითმართველობის მოსამსახურეთ და იმ პირთ, ვინც ქალაქის ქონებას იცავენ.

◆ **სამეურნეო მანქანები საქართველოსთვის.** კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების პრეზიდენტი ალ. მ. სუმბათაშვილი ბერლინიდან ბერნში (შვეიცარია) წასულა, სადაც იგი საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლათ არის დანიშნული. მას რამდენიმე გერმანიის ფირმასთან მოულაპარაკნია საქართველოსთვის სასოფლო სამეურნეო მანქანების გამოგზავნის შესახებ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების დახმარებით საქართველოს სოფლებში გასავრცელებლად. ამავე საქმის მოსაწყობად ბ-ნი სუმბათაშვილი ჰპირდება მოლაპარაკებას სხვა და სხვა ფირმებთან შვეიცარიაში.

◆ **მოხევეთა შუამდგომლობა.** ს. ყაზბეგის სასოფლო საზოგადოების დელეგატები დეპეშით სთხოვენ შინაგან საქმეთა მინისტრს, რომ სამაზრო მილიცია მთიელთ იარაღს ართმევს და გაჭირვებულ მდგომარეობაში არჩენს მათ დელეგატები სთხოვენ მინისტრს განკარგულების ბრძანებას, რათა ყაზბეგის ნაწილის მთიელთ იარაღი არ ჩამოერთოთ.

◆ **კრება** დღეს, საღამოს 6 საათზე, კავკასიის მუზეუმში (ლორის მელიქოვის ქუჩა № 10) შესდგება საარქეოლოგიო საზოგადოების საზოგადო კრება. კრებაზე მოხსენებებს წაიკითხავენ ლ. მ. მელიქსედ-ბეგი და დ. პ. გორდეევი შოთა რუსთაველის და სომეხთა კათალიკოზ საჰაკ მესამეზე. დასწრება კერძო პირთაც შეუძლიათ.

◆ **ლექტორთა კრება.** დღეს, ნოემბ. 9-ს საღამოს 6 საათზე სახალხო უნივერსიტეტის ცენტრალურ შენობაში (მიხეილის პრ. № 91) დანიშნულია სახ. უნივერსიტეტის ყველა განყოფილებათა ლექტორების კრება. სახ. უნივერსიტეტის გამგეობა სთხოვს ლექტორებს ამ კრებას აუცილებლად დაესწრონ.

◆ **ჟურნალი „კავკასიის ქალაქი“.** ჟურნალ „კავკასიის ქალაქის“ სარედაქციო კოლეგიაში არჩეულ იქმნენ მ. ნ. სმირნოვი, ს. ი. რობაქიძე და ა. ს. ვრიტნევისა. ამ ჟურნალის ქართულ განყოფილების გამგედ—დ სულიაშვილი. საიურიდიო განყოფილების მართველად ნაფიცი ვექილი ვ. მ. ვროდსკი. საიურიდიო ნაწილის საბჭოში არჩეულნი არიან: (ოფიციალურად) მ. ი. რუსია. (არა ოფიციალურად) ე. გეგეჭკორი, სოკოლოვი, გეპშტეინი, მალდისონი, გრიგოლ რცხილაძე, ს. ჯაფარიძე, ი. ზურაბიშვილი და პ. გედევანიშვილი.

◆ **შუამდგომლობა.** კავკ. მუზეუმის დირექტორმა ყიფიანმა შუამდგომლობა აღძრა შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან, რათა მუზეუმში დაცული იარაღი არ იქმნას ჩამორთმეული, ვინაიდან ეს იარაღი საჭიროა მუზეუმის მოსამსახურეთათვის სოფლად განძეულის შესაგროვებლად მოგზაურობის დროსაო.

◆ **სასანიტარო დახმარება.** შინაგან საქმეთა სამინისტრო მთავრობის წინაშე შუამდგომლობს, გადაიდოს 200,000 მანეთი მცხოვრებთათვის სასანიტარო და საწამლო დახმარების აღმოსაჩენად.

◆ **ტყვიბულის მუშები.** გზათა სამინისტრო მთავრობის წინაშე შუამდგომლობს გადაიდოს 500000 მან. ტყვიბულის მუშების საქმეთა დასაბოლოვებლად.

◆ **ერობა.** შინაგან საქმეთა სამინისტრომ მთავრობის წინაშე შუამდგომლობა აღძრა, გადაიდოს 1 მილ. მანეთი ერობათათვის განსამტკიცებლად და ხელის შესაწყობად.

◆ **დახმარება.** ქალაქის გამგეობამ დააკმაყოფილა სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბის შუამდგომლობა დაჭრილ გვარდიელთა დასახმარებლად 7100 მან. გადადების შესახებ.

◆ **იარაღის აყრა.** მილიციის და ჯარისკაცთა პატრულები ქუჩებში უკვე ახდენენ ჩხრეკას და იარაღს ჰყრიან მცხოვრებთ.

◆ **შეკითხვა.** სომეხთა წარმომადგენელი ჯამალიანი შეეკითხა საქართველოს გარეშე საქმეთა მინისტრს, იარაღის აყრა შეეხებათ თუ არა ტფილისში დროებით ჩამოსულ სომხის ოფიცრებსაო.

◆ **სახელმწიფო უნივერსიტეტის გაჩხრეკის გამო.** ქალაქის გამგეობამ აცნობა სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორს, რომ სამსახურიდან დათხოვნილია უფროსი მილიციონერი ნედია, რომელმაც უნივერსიტეტში ჩხრეკა მოახდინა, აგრედვე ეცნობა მილიციის უფროსს, რომ უნივერსიტეტი ავტონომიური დაწესებულებაა და მისი გაჩხრეკა არ შეიძლება.

პარლამენტის გარშემო

პარლამენტის გუშინდელ სხდომაზე სოციალ-დემოკრატიულმა ფრაქციამ შემოიტანა შეკითხვა მთავრობისადმი საქართველოს დამოუკიდებლობის და ქართველი ერისა და საქართველოს მთავრობის წინაამდეგ წარმოებულ აგიტაციისა და პროპაგანდის შესახებ ალ. ლომთათიძემ სოც. დემოკრატიულ ფრაქციის სახელით დაასურათა საქართველოს აწინდელი მდგომარეობა, ის ქსელი, რომელიც გაბმული აქვთ ბნელ ძალებს და მოიყვანა ამის ნიმუშები ქსნის ხიდი, საგაზეთო წერილი „ჰორიზონში“, სადაც ნოე ჟორდანიას მთავრობას ადარებენ ენვერ-ფაშას და თალაათ-ბეის და ბრალს სდებდნენ საქართველოს მთავრობას, რომ ის ჟლეტს და აწამებს სომხებს, შეკითხვას პასუხი გასცა პრემიერ მინისტრმა ნ. ნ. ჟორდანიამ.

რობაქიძესთვის

ბატონი რობაქიძე რაღაც „მლაშე იღბლის“ პატრონი უნდა იყოს.

იმის მაგივრად, რომ ჩემი ფაფუკი შენიშვნა ყურადღეთ და შემდეგისთვის მაინც მიეხაძა თავის სეხნია ხანთძელის სიტყვისთვის რომ: „ბრძნულად მსჯელობა ვერცხლი არს წმინდა, ხოლო დუმილი ოქრო რჩეული“—გამომდგარა და აქ „პასუხებს“ მიწერს (იხ. „საქართველოს“ უკანასკნელი № 211).

ნათქვამია: „ჩიტი ბრდღვნად არა ჰღირსო!“ მაგრამ რადგან ეს „სალახობა“ რობაქიძესთვის ხელსაყრელი ყოფილა, მოდი ცოტა შორეთიდან დავიწყოთ:

საქმე ის არის, მკითხველო, რომ ერთერთ თავის „დღეობაზე“ ბატონმა რობაქიძემ თავის „სონეტიც“ წაიკითხა; ხოლო წაკითხვამდე წინასიტყვაობა წაუმძღვარა თავის ლექსს: დანარჩენი სონეტის დამწერნი, როგორც ძველი ისე ახალი, ყველა ჯვარზე გააკრა და დასასრულ ჩვეულებრივად სთქვა: „საქართველოში სწორი სონეტი პირველად ჩვენ შემოვიტანეთო!“ (სწორედ ამ ლექსით: „სწორი“ და „ჩვენო“—დაიხსომე მკითხველო).

ვინაიდან ბატონმა რობაქიძემ არ იცოდა, რომ „ისარი და პირით სიტყვა რა გასტყორცნო არ მობრუნდების“! სწორედ ეს მისი „ცუდ-დიდებობა“ რომელიც ლარაძეს სიტყვით: „სულისა მტერია!“—მეწყინა. და, როცა საჲათნოვას ლექსწყობას ვარჩევდი—ვთქვი: „მუხამბაზი, მუსტაზადი, „თეჯნისი“ და „დუბეითი“ წარმოადგენს ლექსის ფორმას, როგორც „სონეტი“, „ტრიოლეტი“, „რონდო“ და სხვა ევროპიული ლექსწყობის სახელები წარმოადგენენ ლექსის ფორმას-მეთქი (იხ. ჩემი „საჲათნოვა“ გვ. 68).

და, რადგან ჩვენში „სონეტი“ სონასათვის დაწერილი ლექსი ეგონათ (იხ. „ხალხი“ № 4, 1910 წ.) და არც მის ფორმას იცავდნენ სწორედ (იხ. ანტონ ფურცელაძეს „ლექსები“ გვ. 71)—გამოვიკვლიე „სონეტების ისტორია“ და სხოლიოში აღვნიშნე იმ ავტორთა გვარები, ვინც მართლა პირველად შემოიტანა სწორი სონეტები საქართველოში. (იხ. სხვათა შორის კოტე მაყაშვილის „სონეტები“ 1909 წლის „ჩანგი“ გვ. 361 და განსვენებულ მელიტონ გობეჩიას სონეტები „სახალხო გაზეთის“ დამატება № 1, 2. 1910 წ.). დაუმატე აგრედვე, რომ ასეთსავე სონეტებს სწერდნენ თვით საფრანგეთის სიმბოლისტები (მაგალითად, ვერლენი) და რუსის პოეტები (მაგ., ბალმონტი) და, რომ ჩემთვის მიუდგომლობა არავის ეკუთვნა საბუთებად და ნიმუშებად მოვიყვანე მათი (ე. ი. ვერლენის და ბალმონტის) ლექსები ქართულად ნათარგმანები ტიტე (აწ ტიციან) ტაბიძის მიერ. (იხ. „კოლხიდა“ 1911 წ. № 63 და „ახალი ჩანგი“ გვ. 352).

ჰო და იმის მაგივრად, რომ ბატონ რობაქიძეს გადაეკითხა ზემო მოყვანილი საბუთები და დარწმუნებულიყო იმ ანბანურ ჭეშმარიტებაში, რომ სწორედ იმ ყაიდისვე სონეტი, რომელსაც დღეს ბატონი რობაქიძე სწერს (იხ. „ახალი ჩანგი“ გვ. 216) უკვე არსებობდა რობაქიძემდე—

ყველა ამის ნაცვლად გამომდგარა და და კვლავ პეიტრობს: „ჩემთვის ყოველთვის ნათელი იყო, რომ გრიშაშვილმა სონეტების ისტორია არ იცისო!“

რა საჭირო იყო, ნეტა ამის თქმა!

ვინ არ იცის, რომ მე—გრიშაშვილი ერთი „უდიპლომო“ ბიჭი ვარ, და ჩემი კისრის აფსკა ფილოსოფიურ ქობინებით არ არის ნაცემ ნაგვემი…

მაგრამ ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, თითქოს მე(—მხოლოდ და მარტო ქართულ მწერლობაზე აღზრდილ მოშაირეს—)არ შემეძლოს ევროპიულად განსწავლული რობაქიძე ტყუილში დავიჭირო და ყურახეული მოვიყვანო იმ საბუთებთან, რომელიც მას ასე ძალიან ეჯავრება.

რობაქიძეს აგრედვე ერთი ცუდი ჩვეულება სჭირს: როცა კაცი ყალთაბანდობას შეატყობს, იმის მაგივრად, რომ საბუთები წარადგინოს და თავი იმართლოს—თავის ზერექვერე „პასუხებს“ ასე დაათავებს ხოლმე: „ენციკლოპედიური ლექსიკონი წაიკითხოსო“!

უბედურობა სწორედ ის არის, ბატონო რობაქიძევ, რომ თქვენ და თქვენისთანები „ენციკლოპედიურ ლექსიკონების“ საშუალებით სწერთ ლექსებს, რომელთაც არც სული აქვთ და არც გული.

ან-და იქნება ბატონ რობაქიძეს ჰგონია, რომ რადგან მე იმისავით თავიდან ფეხებამდე მთლად ნათარგმნი არა ვარ რუსულიდან ქართულად—არ ვიცოდე თუ რას ჰნიშნავს: „სონეტი“, „ტრიოლეტი“, „რონდო“ და სხვა ევროპიული ლექსწყობის სახელები?!

ვიცი, ბატონო რობაქიძევ, ვიცი და უნდა მოგახსენო რომ: **სონეტი უწინარეს ყოვლისა ლექსის ფორმაა, მისი გრძნობის ლეიტ-მოტივიც ისტორიულად ცნობილია და ყველა პოეტის მიერ დაახლოვებით დაცული, ხოლო ვარიაციები კი სხვა-და-სხვა-ნაირია, რომელიც დამოკიდებულია პოეტის ნიჭზე, მის განცდ ზე და სხვ**..

რობაქიძე ხომ აქაც ჩაიჭრა.

ჩემი შენიშვნის შემდეგ—სხვა რომ ველარა გააწყო რა—ალარ იმეორებს: „სონეტის ფორმას ჩვენში არავინ იცავს ჩემს გარდაო!“ ეს თავის ყოყლოჩინობა უკან მიაქვს, მხოლოდ იკლიკ ნტურად კი ბძანებს: „გრიშაშვილის სონეტი „რობაქიძეს“ თუმცა რითმები კანონიერად არის ასხმული, მაგრამ... სონეტს გარდა გარე მხარისა, შინა-მხარეც ეჭირვება!“

აფსუს მსჯელობავ!

რასაკვირველია, „შინა მხარე“ ყოველ ლექსს ეჭირვება. სთქვა რაღა...

ჩემს „საჲათნოვაში“ ვამბობ: ადამიანის ყოველ გრძნობას შესაფერი ფორმა სჭირია, პოეტმა თავისი სულიერი მდგომარეობა ყოველთვის უნდა შეუსაბამოს ლექსის ტეხნიკას, მწუხარება, ტყება, სიახლე, სიგმირე თუ სიმხიარულე, მხოლოდ მაშინ ახდენს განუკვეთელ შთაბეჭდილებას ადამიანზე, თუ ეს ყოველგვარი სხვა და სხვა გრძნობა თავის შესაფერ ჩარჩოშია ჩასმული და პოეზიის ცეცხლის ავდარში დანამულ დაწუწული. (იხ. „საჲათნოვა“ გვ. 71).

ან-და იქნება ბატონ რობაქიძეს ჩემი სონეტის „შინა მხარე“ (რომელსაც მას უძლვნი) იმიტომ არ მოსწონს, რომ შიგ მოხსენებული ზოგიერთი სიტყვა იმის ქებას არ წარმოადგენს!

მაშ რისთვის დასჭირდა ყველა ამის თქმა?

ეს ალბად კოდელ ნინუას თუ ეცოდინება!

დასასრულ უნდა იცოდეთ, ბატონო რობაქიძევ, რომ როდესაც „პასუხებს“ სწერთ ხოლმე (თუმც ჩემს შენიშვნაში აბა რა იყო „საპასუხო“) უნდა საბუთებს უფრო მიაქციოთ ყურადღება, ვინემ სხვის პირადობაზე გადასვლას და საკუთარ პირადობის განდიდებას.

თორემ, ყველა ხომ ჩემსავით „ყარაჩოღელი“ არ არის (თქვენი თქმა რომ ვიხმარო) რომ ხათრი შეგინახოთ და აბრუ არ გაგიტეხოთ საზოგადოების თვალში.

ჯერ ჯერობით ეს იყოს. ზოგიც შემდეგისთვის.

ნათქვამია: „ნუ შეხვალ ნუ ებანები, ნუ გამოხვალ და ნუ თრთიო!“ რადგან გაჰბედეთ და ბანაობა დაიწყეთ, უ და „თრთოლვასაც“ გაუძლოთ.

ი. გრიშაშვილი.

ს' ხელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტთა ცხოვრება

კარგი ხანია სახელმწიფო უნივერსიტეტ ს სტუდენტთა ცხოვრებიდან არაფერი დაწერილა. გასულ სემესტრში რამოდენიმე წერილი მქონდა ამის შესახებ სადაც უმთავრესად ყურადღება მიქცეული ჰქონდა სტუდენტთა ურთიერთ დამოკიდებულებას და გამგეობის არჩევნებს შემდეგ საჭირო იყო აღმენუსხა არჩეულ გამგეობის საქმიანობა, მაგრამ ეს შეუძლებელი შეიქნა იმ პირობების წყალობით, რომელშიდაც ჩავარდა მთელი ქართველი ერი და კერძოდ ჩვენი სტუდენტობა.

დღიდან ქართულ უნივერსიტეტის გახსნისა (26 იანვარი) ელვის სისწრაფით იცვლებოდა პოლიტიკური სიტუაცია. ქართველი ერი ყოველ დღე ახალი საფრთხის და ახალი უბედურების მოწამე იყო. ერთ საშინელებას მეორე ცვლიდა. ერთი მხრით ბოლშევიკების შემოსევა, მეორე მხრით ოსმალეთის მუხანათური თავდასხმა, ბათომის დაცემა და შინაურ მტრების სისინი ყოვლად შეუძლებელს ხდიდა წესიერ და დინჯ აკადემიურ ცხოვრების განგრძობას.

სწორედ ეს იყო მიზეზი, რომ გასული სემესტრი უფერულად ჩატარდა და სტუდენტობაც სავსებით დასცილდა თავის დანიშნულებას—აკადემიურ მუშაობას და ჩაება საერთო ფერხულში, იმ უბედურების წინააღმდეგ საბრძოლველად, რომელსაც განიცდიდა ქართველი ერი. ამის გამო გასულ სემესტრში ქართულ უნივერსიტეტს მხოლოდ ქალები შერჩა და ვაჟთა დიდი ნაწილი ჯარში ჩაეწერა, დანარჩენი კი იმდენად დატვირთული შეიქნა სხვა საერთო საქმეებით, რომ იძულებული იყო უნივერსიტეტს ჩამოშორებოდა. ცხადია, ამ თავგანწირვით ჩვენმა სტუდენტობამ დიდი სარგებლობა მოუტანა ქართველ ერს. იმ დროს, როდესაც ჯარში სრული დეზორგანიზაცია იყო გამეფებული, შინ დაბრუნებული ჩვენი გაბოლშევიკებული ჯარის კაცები მხოლოდ „პოგრომებზე“ ფიქრობდნენ და რუსეთიდან რუს ამხანაგებს მოუხმობდნენ ჩვენი ქვეყნის დასარბევად.

ჩვენმა სტუდენტობამ დასტოვა ყოველივე პირადული და გაეშურა ყაზარმებისაკენ, რათა ამით სხვებისთვის მაგალითი ეჩვენებინა. ვერავინ იტყვის, ამ

ამხანაგების ცდას და მსხვერპლს სარგებლობა არ მოეტანოს და ნიადაგი არ მოემზადებიოს დღევანდელ ჩვენი ჯარის შესამჩნევლად, მაგრამ ამას ისტორია უფრო კარგად გამოიკვლევს.

დღეს კი მდგომარეობა შეიცვალა. თუ მაშინ ჩვენ ის ალვაფროვანებდა; რომ ქართულ უნივერსიტეტს მოვესწარით და ქართულად შეგვეძლო სამშობლოში მეცნიერების შესწავლა, მაისის 26 ძირიანად შესცვალა ჩვენი ცხოვრება და მოწამე გავხდით თავისუფალ საქართველოს ხილვისა. ამ დღიდან, რასაკვირველია, უნივერსიტეტსაც მრავალი ცვლილება უნდა განეცადა. ის გამოცხადდა სახელმწიფო უნივერსიტეტად და მიენიჭა უფლებები, რომელზედაც რუსეთის რევოლიუციონერებმაც კი გვითხრეს უარი. მხოლოდ უნდა აღვნიშნოთ, რომ მისი არსებობა ბევრს ვერ მოუნელებიათ და ყაყ-ყორნებივით დასჩხავიან თავს ქართველ პროფესორებს და ქართულ უნივერსიტეტს. ეს კი უფრო სამწუხარო მაშინაა, როცა ასეთ პირებში ქართველებიც ურევიან. იმის მაგიერ, რომ ამ ახალ საქმეში დაეხმარონ ჩვენს თავდადებულ პროფესორებს, ზ. ნინიძეები და კომპანია საქართველოს პარლამენტის ტრიბუნიდან შეურაცყოფას აყენებენ მათ და უნივერსიტეტსაც ალმაცერად უცქერიან. საქართველომ მოიხსნა პოლიტიკური მონობის უღელი, მაგრამ ამათი გრძნობა და გონება კიდევ მონურია.

ბ.ბ. თავი დაანებეთ ქართველი ერის საუკეთესო შვილების, ქართველი პროფესორების შეურაცყოფას. გვაკმარეთ ის, რასაც ჩვენი პროფესორები და მისი მიმდევარი ახალ-გაზრდობა იტანდა რუსეთის მთავრობისაგან, ვარწმუნებთ ამ პირებს, რომ ქართველი სტუდენტობა შესძლებს ხმა აღიმაღლოს და დაიცვას როგორც თავის ძვირფასი მასწავლებლები—პროფესორები, ისე ქართული უნივერსიტეტის პრესტიჟი.

ამ წინასიტყვაობის შემდეგ ჩვენ შეგვიძლია შევუდგეთ გამგეობის მოქმედების აღნუსხვას; ეს მით უფრო საჭიროა, რომ ბევრს ახლად შემოსულ ამხანაგებს ეინტერესებათ ჩვენი გამგეობის მოქმედება და საერთო უნივერსიტეტის მდგომარეობა, მაგრამ ამაზე შემდეგ.

დანი.

სომხური პრესა

საქართველოს სოც.-დემ. მიმართვა ინტერნაციონალისადმი.

„ჟოღოვურდი ძაინი“ (№ 53, ნოემბ.) ამ რამდენიმე ხნის წინად სწერდა, რომ წვრილი ერების ხსნა კლასობრივი ბრძოლისა და ინტერნაციონალის გზით სიარულში კი არ არის არამედ ეროვნულ-კულტურულ ფრონტის გამაგრებაში. კლასობრივი ბრძოლის მეთოდით წარმოებული პოლიტიკა ვერ მიგვიყვანს ერთა სოლიდარობამდეო. ამ თვალსაზრისზე მდგომი გაზეთი სხვანაირად ვერ შეხედავდა საქართველოს სოც.-დემოკრატების მიმართვას ინტერნაციონალისადმი „როგორც ქართველი ერისთვის მავნესა და სახიფათო ნაბიჯს“.

გაზეთი სწერს:

„... რა ღირებულება ექნება ქართველი ერისათვის, რომ საქართველოს ხელმძღვანელმა პარტიამ ამ ისტორიულ დღეებში მიმართა სოციალისტურ ინტერნაციონალს?

ამ კითხვაზე ჩვენ მხოლოდ უარყოფით უპასუხებთ და აი რატომ.

წერილის ავტორები განმარტავენ რომ მათთვის ერთად-ერთი შესაძლებელი გამოსავალი დარჩა—მუშათა ინტერნაციონალი, რომელსაც შეუძლია იხსნას საქართველო მონობისა, აოხრებისა და განადგურებისაგან“. შეუძლია გამოიყვანოს იგი იმ ცეცხლის რკალისაგან, რომელშიაც დღეს ის იმყოფება, როგორც 20 წლის წინად, ოსმალეთ ბოლშევიზმისა და რუსეთის კონტრრევოლიუციის წყალობით.

ქართველი სოც.-დემოკრატია ამ თავისი მიმართვით აცალკევებს ქართველ ერს, რომლის სახელითაც ის ლაპარაკობს, და უტოვებს მას ერთად ერთ გამოსავალს—სოციალისტურ ინტერნაციონალს.

და ეს ჩვენ მიგვაჩნია საზარალო და სახიფათო ნაბიჯად მთელი ქართველი ერის თვალსაზრისით. თითქოს ეხლა ინტერნაციონალი არსებობდეს! ის ხომ სწორედ ომის წინა დღეებში დაიშალა და დღემდის მისი აღდგენა შეუძლებელი გახდა. ეხლა არავინ იცის, ვისა აქვს უფლება ილაპარაკოს ინტერნაციონალის სახელით, რადგან ყველა ქვეყნების სოციალისტურ პარტიების უმრავლესობანი, რომელთაც უარჰყვეს ინტერნაციონალის ანდერძი და აღიარეს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი პრინციპი, იცავდნენ თავთავიანთ მთავრობებს და გაყოფილი იყვნენ ორ მებრძოლ ბანაკად. ხოლო ამ პარტიების უმცირესობანი, რომელნიც ინტერნაციონალის ერთგული დარჩნენ და ომს ომი გამოუცხადეს, ესენი ჯერ ძალიან სუსტები არიან, რომ მათ შესძლონ საქართველოს დაცვა იმ დიდი ძალების წინააღმდეგ, რომელთაც საქართველოს სოც.-დემოკრატია აშკარად აცხადებს ქართველი ერის მტრებად...

შემდეგ გაზეთი შენიშნავს, რომ ეს ნაბიჯი რომელიც შეიძლება ქართველი ერისთვის სახიფათო გახდეს, ვერც საქ. სოც.-დემოკრატიას გადაარჩენს რომელიც იძულებულია დაამტკიცოს ევროპის სოციალიზმის წინაშე, რომ მას არ უღალატნია ინტერნაციონალის ნაანდერძევ პრინციპებისათვის.

მაგრამ ამ შემთხვევაში სოც.-დემოკრატია უნდა დაუბრუნდეს თავის ტაქტიკას რევოლიუციამდე რომ ადგა და გადაიგდოს კისრიდან სახელმწიფოებრივი პასუხისმგებლობის უღელი, რომელიც ასე სამძიმოა სოციალისტური პრინციპების სიწმინდით დაცვისათვის“.

სომხების თავდასხმა *)

წინა წერილში აღვნიშნეთ, რომ წინსვლა ფასად დაუჯდათ სომხებს მე-117 ვერსზე. მე-4 ჯავშნოსანმა ისეთს კორიანტელში გახვია აღნიშნულ ადგილის მიდამოები, რომ მოწინააღმდეგენი თხებივით გადაცვივნდნენ და სადღაც მიუვალ ხევებში გადაიმალნენ გადმოგვცეს სომხების მხრით იყვნენ დაჭრილები და დახოცილებიო. დაჭრილებისათვის შესახვევი მასალა ჩვენი ჯავშნოსანიდან გამოითხოვეს და ჩვენებმა რაც შეიძლებოდა დაუთმეს კიდეც. ხიდზე დაგვეჭრეს პორუჩიკ კორძაიას ასეულიდან ერთი ჯარის კაცი რაჟდენ ბურჯანია და ჯავშნოსანის არტილერისტი ნოე ბურჯანაძე. პორ. კორძაიას ასეული ხიდს აქეთ პოზიციების გამაგრებით დარჩა, ხოლო ჯავშნოსანმა დაჭრილები ბაქანქობერში წამოიყვანა. ხიდს გაღმა ჩვენებმა ერთი დაჭრილი სომხის ჯარისკაცი, რომლის გატაცება გადაცვივნულებს ვერ მოესწროთ, ქობერში წამოიყვანეს. ის იყო ჯავშნოსანი საიერიშოდ შემზადებული უნდა წასულიყო ქობერში, მათ საგანგებო მატარებლით მიუსწრო სარდალმა გ. წულუკიძემ და შეაჩერა.

როგორც ჩვენს გაზეთში იყო აღნიშნული, სად. სანაინში ჩამოვდნენ საქართველოს სომეხთა ეროვნულ საბჭოს წევრნი. ტფილისის საბჭოს ხმოსნები სამს. არუთინოვი, ბერბეროვი, ერზინკიანი, დანდუროვი, პოპოვიანი და სხვ. სულ 10 კაცამდე. იგინი ჩვენს სარდალს ოქტომბრის 27-ს დილით 6 საათზე წარუდგნენ და აცნობეს, რომ მათ საქართველოს მთავრობისაგან აქვთ რწმუნება საქმეში ჩაერიონ და ყოველივე ღონისძიებით დაეხმარონ ორივე მხრის მთავრობას, მშვიდობიანი გზით იქნეს გადაწყვეტილი სადაო საკითხები. რადგანაც აღნიშნულმა დეპუტაციამ გამოსთქვა, რომ სომეხთა წინ წამოწევა და საზღვრების გადმოლახვა „ნედორაზუმენიის“ შედეგი უნდა იყოს და ჩვენ შევეცდე მით სომეხთა ნაწილები გადავიდნენ თავიანთ ხაზზეო. სარდალი წულუკიძე დასთანხმდა მათ ადგილობრივ საზღვარზე მისულიყვნენ და იქ მოლაპარაკებოდნენ სომეხთა წარმომადგენლებს.

ბ-ნმა წულუკიძემ თავის მატარებლით დეპუტატები ხიდამდე მიიყვანა, აქ მოითხოვეს მეთაური ოფიცერი, გენერლის შეკითხვაზე, რატომ აქამდე გამორკვეულს პასუხს არ გვაძლევთ, რას ნიშნავს ასე უცნაურად საზღვრების გადმოლახვაო, სომხის ერთმა ოფიცერმა საპასუხოდ განაცხადა: ისტორიულად ეს ადგილები ჩვენია, ბორჩალოში უმთავრესად სომხები მოსახლეობენ და რა საკვირველია ეს ადგილები ჩვენ უნდა დავიკავოთო.

— სარდ. წულუკიძე: იცით თქვენ ისტორია, როდის და როგორ ჩამოსახლდნენ სომხები ჩვენს ქვეყანაში?

ოფიცერი: არა, არ ვიცი.

სარდ. წულუკიძე: თუ არ იცით, მაშ რაშია საქმეო.

ასეთი მათი უხერხული მდგომარეობა ცოტაოდნად გამოაკეთა მეორე ოფიცერმა ტომით რუსმა გორბაჩოვმა: ჩვენ მთავრობის განკარგულებას ვასრულებთ და არავითარი რწმუნება არა გვაქვს ამ საკითხებზე გელაპარაკოთო. ლაპარაკში დეპუტატები პოპოვიანი, არუთინოვი და სხვები ჩაერივნენ და მათაც დაადასტურეს ოფიცერ გორბაჩოვის ნათქვამი. მართლაც მომქმედ ჯარის ნაწილებს მაგ საგნებზე ვერას ვეტყვით უმჯობესია მათი უფროსი ხელმძღვანელი ვნახოთო. კარგი იქნება სადგურ კალაგერანამდე ჩავიდეთ და იქ მოვილაპარაკოთო.

გამოკითხვით გამოირკვა რომ სომეხთა ჯარების უფროსი დრო კარაკლისში ყოფილა თავის შტაბით, ხოლო მოწინავე ნაწილების ხელმძღვანელი პოლკოვნიკი კოროლკოვი სად. კალაგერანში. სარდ. წულუკიძე ხიდს გადმოღმა დარჩა, ხოლო ტფილისის გუბერნიის კომისარი შალვა მაღლაკელიძე და სომეხთა წარმომადგენელნი მატარებლით კალაგერანში წავიდნენ. ბ-ნს მაღლაკელიძეს განსაკუთრებული დავალება ჰქონდა ჩვენის მთავრობისაგან: მთელი საქმის ვითარება გამოერკვია და სასწრაფოდ მთავრობისათვის ყოველივე მოეხსენებინა.

პოლკოვნიკ კოროლკოვის ხსენებამ და იმ ცნობებმა, რომ დივიზიის უფროსად სომხებს ჰყავთ გენერალი სტრელნიცკი, ხოლო ჯარში ბევრია საქართველოზე უცნაურ მიზეზებით გამწარებული და ბრაზმორეული რუსის ოფიცრობა, ძლიერად განამტკიცა ის ეჭვი, რომ სომხებს სახეში არა მარტო საზღვრების გასწორება უნდა ჰქონდეთ მიზნად. განა საზღვრების გასწორების მოსურნე მოპირდაპირე ოცდაათ ვერსის მანძილზე გადმოლახავს საზღვარს და მზვერავებს 50 ვერსზე შემოგზავნის უცხო სახელმწიფოში? ჩვენ ხელთ არა გვაქვს ისეთი საბუთები, რომელზედაც დამყარებულს გადაჭრით შეგვეძლოს რაიმეს თქმა

აღსანიშნავია ერთი ფაქტი. სომხის მოწინავე ჯარების მეთაურად კოროლკოვია, კოროლკოვი, რომლის შესახებ უტყუარი ცნობებია, რომ მან მოაწყო ამბოხება ტფილისის მაზრის აღბულაღის ნაწილის მცხოვრებ რუსებისა და სომეხთების ამბოხება, რომელთაც დასწვეს სახელმწიფო საწყობები და ყაზარმები, და გაიტაცეს მილიონებად სალირალი იარაღები და სამხედრო სურსათი. ამასთანა—კოროლკოვები განა ერთი და ორია სომხის ჯარში?

რუსის ასეთი შავრაზმელი, რეაქციონერი ოფიცრობა ჩვენს საწინააღმდეგოდ სომხის ჯარს სათავეში ჩასდგომია ვითომც და ბორჩალოს მაზრაში საზღვრების შესასწორებლად: როდესაც სომეხ დელეგატების გასაგონად დახასიათებულ იქმნა სად კალაგერანში თუ ვინ იყო პოლკ კოროლკოვი, მათ პირზე კატა ეცათ. ჯგუფად განზე გავიდნენ და შემდეგ ჰკითხულობდნენ: განა ეს ის კოროლკოვია, რომელმაც აღბულაღი დააქცია და რომელსაც საქართველოს ადმინისტრაცია გამალებით დასაჭერად დაეძებდაო.

ქაქუჩელა.

(დასასრული იქნება)

---

*) ამ წერილის დაბეჭდვა დაგვიანდა. რედ.

ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეთა ყრილობა

ყრილობის ბოლოს შეეხნენ სხვა და სხვა საჭირბოროტო კითხვებს—როგორიც არის ფოსტით და ტელეგრამით გადაგზავნილი ფული, ფოსტის გადამტან-გადმომტანი საშუალებები და საზოგადოდ ამ უკანასკნელ დროს ფ. ტ. უწყების მაჯის მოდუნების საკითხი აგრეთვე შეეხნენ ფ. ტ. მოხელეთა გონებრივად ამაღლებას, მათ ჯანმრთელობის და ჰიგიენურ ზომებს. შესაფერი დასკვნანი გამოიტანეს და მიანდეს მთავარ გამგეობას, ყოველი ღონე იღონოს კონფერენციის მიერ ყველა დადგენილებათა ცხოვრებაში გასატარებლად. ყრილობამ ბოლოს ოლქის უფროსის ბ-ნი მგელაძის განმარტებანიც მოისმინა, რომლითაც კონფერენცია კმაყოფილი დარჩა. უსურვეს ერთმანეთს ხელიხელ ჩაკიდებული სიარული, რათა მით ჯეროვან სიმაღლემდე აიყვანონ ფ. ტ. უწყება და მოხელეთა კეთილდღეობა გააუმჯობესონ ბოლოს ერთად სურათი გადაიღეს და ოქტომბრის 29 გამოეთხოვნენ ერთმანეთს. ჩვენ ჩვენი მხრით ტფილისის გამგეობას სულით და გულით უსურვებთ უნაკლოდ გაეხორციელებინოს ყველა ის, რაც კონფერენციამ დაადგინა.

ტრ. ი—ძე.

გამომცემელი
სამსონ ფირცხალავა.
რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა.

ლივიტანოვის დიპლომი

ვასწავლი ყოველგვარ ჭრა-კერვას როგორც ქალისას ისე კაცისას და ბავშვებისას. მრავალ ფეროვან ნაქარგს, „გლადი“, ნარღვევი, და სხვა. ამასთანავე ვიღებ შეკვეთილებს: კაბებს, პალტოებს, თეთრეულს; კაცის ტანისამოსს: ჩერქეზულ, იმერულს და გურულს. ვასრულებ სინდისიერად და ხელმისაწვდომ ფასად.
გორის ქუჩა, № 18. 2278

ექიმი ბ. მუსხელიშვილი იღებს ავადმყოფთ დილის 12—2 საათ. ყირიმანოვის ქ. № 8.

ექიმი ლ. ა. სარალიძე იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, საღამოს 6—8 საათამდე. კვირაობით დილის 9—12 ს. ჩერქეზიშვილის ქუჩა № 37. [illegible] აუდიტორიის ახლო. 2106

ექიმი ე. ზ. ბერიშვილი. მიიღებს ვენერიულ საშარდე ორგანოების, სიფილისის (შეშხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფებს დილით 9—12 ს. და საღამოთი 5—8 ს. ქალების მიღება 12—1 ს. კვირობით მხოლოდ დილით მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოეს“ პირდაპირ № 8. 30

ექიმი ძიძილისა კონსტანტინე არდაზიანი განაახლა ავადმყოფების მიღება 11—2 საათამდის. მელიქოვის ქუჩა № 11 ექიმი არდაზიანის ბინა. 1211

ექიმი ქალი რ. ბ. შიშვლ.-ხახაშვილი მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველ დღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დარიგებას. სიფილისის წამლობ ახალი მეთოდებით დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. მიხაილოვის პრ. სახლი № 119. ტელ. 9—26.

ექიმი დ მიტრი იოსების ძე შორდანია დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება, შინაგანი, ქრონიკული მალარია, სისხლნაკლებობა, ვენერიული, ქრონიკული ტრიპერი, სიფილისი და მის შედეგები, შეშხაპუნება 606—914. საღამოს 5—7 ს. მისამართი გორის ქუჩა № 6. დიდუბე ტელ. 104. 2040

ექიმი ნიკოლოზ მახმიდაძე იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, კუჭისა და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5—7 ს. ელექტრიზაცია და მისამართი მელიქოვის ქ. № 11. 2245

ექიმი ნ. დ. თუმანიშვილი (მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღ. 4—6 საათამდე. შინაგანი, ბავშვებისა, საბებიო და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა № 7 ხიძიკოვის აფთიაქის გვერდით. 905

ექიმი ი. ა. აბაკელია შინაგანი ავადმყოფობა განსაკუთრებით ავადმყოფობანი გულმკერდისა: ფილტვებისა, სასუნთქისა ფილტვების აპკისა, გულისა და ჯირკვლებისა. ამოცნობა (დიაგნოზი) და წამლობა ყოველი გვარი ჭლექისა სისხლნაკლულობისა და მალარიისა. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს $4\frac{1}{2}$—6 საათამდე. პეტრე დიდის ქ. № 26. ტელ. 5—86. 270

ექიმი [illegible] არდაზიანი შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფების მიღება ყოველდღე 11—2 ს. დილით და 5—7 ს. საღამოთი.
მელიქოვის ქ. № 12. 1089

რენტგენისა და ელექტრონის სამკურნალო კაბინეტი

წითელი ჯვრის სარენტგენო კაბინეტის ყოფილ გამგის და მიხეილის საავადმყოფოს ექიმის ა. [illegible] მიიღებს შინაგან და ნერვიულ ავადმყოფებს. სპეციალურად ფილტვების ავადმყოფობა (ტუბერკულიოზი), გულისა, კუჭისა და ჭაჭებისა- მალარიის წამლობა. რენტგენოგრაფია ჩაწერით. დაჭრილებს რიგს გარეშე იღებენ. კრილოვის ქ. № 5, ბ. 3. მიღება 4—8 საათ., გარდა კვირისა. ტელეფონი 12—46. 2029

მედიცინის დოქტორი ბერლინის უნივერსიტეტისა
ვ. გ. მეგრაბიანცი

ჩამოვიდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება. შინაგანი ავადმყოფობა, ფილტვისა და გულისა იღებს ახალ რენტგენის—ელექტრო წამლობის კაბინეტში; გასინჯვა და წამლობა X-ს სხივებით დიდი სოლენოიდი და არსენვალის ტოკით ფილტვების, გულის და სხვა შინაგანი ავადმყოფობისათვის, ყოველ დღე დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 6—8 საათ. ბებუთოვის ქ. № 23, ტელეფონი 7—92. 1340

თვალის სამკურნალო მუდმივი საწოლით ექიმ დონხიძისა

რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ასისტენტად იყო ვენასა და პარიზში თვალის კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 4—7 ს. მიხეილის პროსპ. № 141 აპოლლონ კინო-თეატრის მახლობლად). მძიმე და საოპერაციო ავადმყოფები სრული პანსიონითაც მიიღებიან. 63

კერძო სამკურნალო
მძ. ა. დ. ალექსიძის

მოსულელ ავადმყოფთათვის ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე სპეციალისტი ექიმები.
ბ. მ. რეკვავა—შინაგანი და ნერვების ავადმყოფობანი 9—11 ს.
მ. მ. ტყემალაძე—კანის და ვენერიული, სიფილის. 606—914 (ვრლის) 11—12 ს.
ი. ა. ლაზარევი—საბებიო საშვილოსნო ავადმყოფობანი 12—1 ს.
ნ. თ. ანდრონიკაშვილი—შინაგანი და ბავშვთა ავადმყოფობანი 1—2 ს.
ა. დ. ალექსიძე—შინაგანი და ქალთა სნეულებანი 2—4 ს.
მ. ნ. იშხნელი—შინაგანი და ბავშვთა ავადმყოფობანი 4—6 ს.
ს. გ. ჯაფარიძე—საბავშვო ავადმყოფობანი 6—7 ს.
ი. ა. ხათრიძე—ბაქტერიოლოგი—გამგე სამკურნალოს ლაბორატორიისა სადაც შეიძლება ყოველგვარი ანალიზის მოხდენა (შარდის, სისხლის, ნახველისა და სხვა).
ელექტრიზაცია, მასაჟი, აბანო და ნემსების გაკეთება.
სამკურნალოში ღამითაც იმყოფება მორიგე ექიმი.
მისამართი: ირაკლის ქუჩა № 6, ეგზარხოსის მოედანთან, ტელეფონი № 9—83
სამკურნალოში ყოველთვის იმყოფება მორიგე ექიმი. 2178

ექიმ ნავასარდიანის კერძო ქირურგ. სამკურნალო.
(დაარსებულია 1880 წელს)
[illegible] პირდაპირ ყოველ დღე (გარდა კვირისა) დილით:
„606“ და „914“ 11—12 ს.
ა. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.)
ბ. ბ. აგახაროვი: 10—12 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
მ. გ. [illegible]—კანისა და ვენერიული ავადმყოფებს 12—1 ს.
დ. ი. ჯაფარიძე: 10—11 ს. ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი.
ნ. მ. [illegible]: 10—12 ს. [illegible] ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.
ნ. გ. [illegible]—11—12 [illegible] ბავშვთა ავადმყ.
ა. ა. [illegible] 12—1 ს. შინაგანი.
რჩევა-დარიგება 3 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ა. ნავასარდიანი

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

აცხადებს, რომ ორშაბათს, ნოემბრის 11-ს დილის 12 საათზე გამგეობის სადგომში მოხდება **საჯარო გაჭრობა** მეორე უბანში მოსკოვის ქუჩაზე, წყლის მანქანასთან „ბუდკების“ **ასაშენებელ ადგილებისა.** ყოველგვარ ცნობის მიღება შეიძლება საადგილ-მამულო **საარენდო განყოფილების** სამეცადინო საათების განმავლობაში. 1404

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი
„სახალხო საქმე“

ფასი: თვით 10 მან., ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 50 კაპ., რკინის გზის სადგურებზე 60 კ., განცხადება: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით პირველ გვ. 60 კაპ., უკანასკნელ გვ. 40 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. ხელის მოწერა და განცხადება მიიღება რედაქციის კანტორაში ყოველ დღე დილის 9—3 საათამდე, სასახლის ქუჩა, № 6, ფოსტის ყუთი 190, ტელეფონი 12—29.

ტფილისი, სტამბა „სახალხო საქმე“ ბარონის ქუჩა